

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра політології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної роботи
20 ____ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК07 «ПОЛІТОЛОГІЯ»

Рівень вищої освіти: *Перший (бакалаврський)*

Галузь знань *12 – Інформаційні технології*

Спеціальність *123 – Комп'ютерна інженерія*

Освітньо-професійна програма *Комп'ютерна інженерія*

Робоча програма навчальної дисципліни «Політичні комунікації». – Одеса:
ОНУ, 2022. – 16 с.

Розробники: **Огаренко Є.С.**, канд. філос. наук, доцент, доцент кафедри
політології

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології

Протокол № 1 від. "25" серпня 2022 р.

Завідувач кафедри

_____

(Василь ПОПКОВ)

Погоджено із гарантом ОПП

_____

(Людмила ВОЛОЩУК)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету МВПС

Протокол № 1 від. "26" серпня 2022 р.

Голова НМК

_____

(Олег ХОРОШИЛОВ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від. " ____ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

Василь ПОПКОВ

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від. " ____ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

Василь ПОПКОВ

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 2 годин – 60 залікових модулів – 1 змістових модулів – 2	Галузь знань 12 – Інформаційні технології Спеціальність 123 – Комп’ютерна інженерія Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)	Нормативна	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		4-й	4-й
		<i>Семестр</i>	
		7-й	7-й
		<i>Лекції</i>	
		10	4
		<i>Практичні</i>	
		8	2
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		42	54
		Форма підсумкового контролю: іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Ознайомлення студентів із поняттями політики та влади, соціальними основами політики, основними політичними інститутами, суб'єктами політичних процесів, засадами та формами демократії, демократичної виборчої системи, сутністю політичних технологій та політичних комунікацій, міжнародними політичними та геополітичними процесами.

Завдання: Розуміння студентами сутності та соціальних основ політики та влади, їхньої інституціональної складової, функціонування демократичної виборчої системи, технологічних та комунікативних аспектів сучасної політики, сучасної геополітичної ситуації.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування наступних **компетентностей:**

КЗ9. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

КЗ10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати: сутність понять політики та влади, соціальну детермінацію політичних процесів, поняття політичної системи та політичного режиму, державного, політико-партійного устрою, зокрема, України, форми та механізми участі у сучасному політичному процесі, засади демократії та основи демократичної виборчої системи. технологічні та комунікативні складові сучасної політики.

вміти: аналізувати сучасну політичну та геополітичну ситуацію, правильно застосовувати теоретичні поняття до аналізу функціонування політичної влади, зокрема, в Україні, визначати сучасні геополітичні пріоритети, аргументовано відстоювати власну політичну позицію.

Програмовими результатами навчання за дисципліною є:

ПР4. Знати та розуміти вплив технічних рішень в суспільному, економічному, соціальному і екологічному контексті;

ПІ4. Вміти поєднувати теорію і практику, а також приймати рішення та виробляти стратегію діяльності для вирішення завдань спеціальності з урахуванням загальнолюдських цінностей, суспільних, державних та виробничих інтересів.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Політична влада та політичні інститути.

Тема 1. Сутність політики, її походження та різновиди.

Етимологічний зв'язок поняття «політика» із давньогрецьким словом «поліс» . Політика як мистецтво управління містом-державою. Визначення «politicos» в значенні як громадянина поліса, так і полісного устрою, бо , за визначення Аристотеля, людина – це «політична істота». Становлення політології як науки на межі ХІХ – ХХ століть. Політика це «прагнення до участі у владі чи впливу на її розподіл» (М. Вебер). Поняття і різновиди внутрішньої політики (фінансова, соціальна, культурна тощо). Специфіка зовнішньої політики як «усвідомлення інтересу, вираженого в термінах сили» (Г. Моргентау). Поняття геополітики і сучасної геополітичної ситуації в контексті російської агресії в Україну.

Тема 2. Політична влада, її легітимність та розподіл.

Чи справді «влада виходить з дула гвинтівки» (Мао Дзе дун) ? Специфіка політичної влади як суверенної та легальної. Легітимність політичної влади та її типи. Особливості і значення харизматичної легітимності влади. Криза легітимності влади та її наслідки. Шляхи подолання кризи легітимності влади, зокрема, в Україні. На які ресурси спирається політична влада? Чому в японській легенді меч, дорогоцінний камінь та дзеркало уособлювали могутність богині Сонця? Розподіл влади. Які ще гілки влади, окрім трьох основних, існують у суспільстві? Що таке «четверта влада» і яке її значення сьогодні? Поняття «м'яка влада» і особливості її використання в міжнародних відносинах.

Тема 3. Політична еліта та політичне лідерство.

Поняття та функції політичної еліти. Що таке «контр-еліта»? Поняття «політичний клас» і «правлячий клас». В чому різниця? Специфіка та функції політичного лідерства. Основні концепції політичної еліти та лідерства. Хто такі «леви» і «лисиці» в концепції еліт В. Парето? Які специфічні риси притаманні політичному лідеру? Типології політичного лідерства. Хто такі «лідер-прапороносець» і «лідер-пожежник» в концепції М. Херман? Особливості формування політичної еліти в сучасній Україні. Маргінальний характер, криміналізованість, регіонально-клановий «трайбалізм» української політичної еліти. Команда «Зе» - нове покоління української еліти?

Тема 4. Політичні режими сучасності: автократії та демократії.

«Демократія» в класичному та сучасному розумінні. Що таке «поліархія» (Р. Даль) та «елітарна демократія»? Поняття політичного режиму та два основні його різновиди: авторитарний та демократичний. Диктатура як різновид авторитаризму. Відмінність автократії і тоталітаризму. «Мажоритарні» та «консенсусні» демократії. В чому специфіка «нових демократій» та політичного режиму в Україні? Змагальність та конкурентність як ознаки демократичного виборчого процесу. Мажоритарні та пропорційні виборчі системи. Пряма і представницька демократія. Референдум і плебісцит як елементи прямої демократії в сучасній політиці.

Тема 5. Форми державного правління та національно-територіального устрою в сучасному світі.

Держава як основний політичний інститут: її функції та ознаки. Дві основні форми державного правління в сучасному світі: монархії та республіки. Чи сумісна монархічна форма правління з демократичним режимом? В чому різниця між президентською і парламентською республікою? Змішані форми республіки: президентсько-парламентська, парламентсько-президентська, напівпрезидентська. Особливості української форми державного правління. Основні форми національно-територіального устрою: унітарна держава, федеративна, конфедеративна. Національно-територіальні конфлікти в середині держави: причини і наслідки. Розпад СРСР як наслідок національно-територіальних конфліктів. Питання Кримської автономії в складі України.

Змістовий модуль 2. Політичні процеси.

Тема 6. Політичні технології та політичний консалтинг. Поняття політичних технологій. Технологічна складова політики та її значення у сучасному світі. Поняття та становлення політичного консалтингу. Становлення політичних технологій на пострадянському просторі. Технології виборчих кампаній: ресурси, стратегія і тактика. Стратегія домінуючого стереотипу у виборчій кампанії. Тактичні засоби виборчої кампанії: «ВДД», «телефонний прозвін», «зустріч із кандидатом», «партизанський пікет», «фірменний стиль» тощо. Поняття та приклади «брудних» виборчих технологій: традиційних («печиво», «карусель», «підставний кандидат») та ексклюзивних («пастка для тарганів»).

Тема 7. Політичні партії та технології партійного будування.

Поняття, ознаки, функції політичних партій. Генезис політичних партій: від «клієнтел» до «партій-машин». Типологія партій. Ідеологічна типологізація партій. Закон «правого та лівого крила». М. Дюверже про «кадрові» та «масові» партії. Поняття «лідерських» партій та їх значення в українській політиці. Типологія партійно-політичних систем. Що так система «двох з половиною партій»? Переваги і недоліки багатопартійних політичних систем. Що таке багатопартійна система «непомірного плюралізму»? Політичні партії в сучасній Україні: генезис та сучасний стан. Партійні коаліції в сучасному українському парламенті.

Тема 8. Політичні комунікації в сучасному світі: політичний маркетинг.

Політична комунікація як обмін політичними смислами між політичним класом та суспільством. Поняття політичного меседжу. Чи завжди самі політики зацікавлені в його правильному розумінні суспільством? Маркетингова та пропагандистська форми меседжу. Реклама та піар: в чому різниця? Значення каналу передачі політичної інформації і, зокрема, роль ЗМІ в сучасній політичній комунікації. Що таке «інфотейнмент» як сучасна форма політичної комунікації за допомогою ЗМІ? Психологічні особливості політичної комунікації. Політичний імідж та його складові. Чому імідж

політика, а не його програма, переважає сьогодні у просуванні до влади кандидата чи політичної партії ?

Тема 9. Революції та війни в сучасному світі.

Поняття політичного конфлікту та політичної динаміки. Реформа та революція як основні засоби модернізації суспільства. Класичні та сучасні революції. Особливості «кольорових революцій». «Помаранчевий майдан» та «Революція гідності» в сучасній Україні: причини і наслідки. Поняття геополітики. Основні геополітичні концепції. Держава як «живий організм» Ф. Ратцеля. Поняття «хартленда» і «рімленда» Х.Макіндера і Н. Спикмена. Війна як «продовження політики» у концепції К. фон Клаузевіца. Особливості сучасних війн. Геополітичний сенс війни на Сході України. Поняття терору і тероризму. Особливості сучасного міжнародного тероризму та його політичне значення.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Політична влада та політичні інститути												
Тема 1. Сутність політики, її походження та різновиди	5	1				4	6					6
Тема 2. Політична влада, її легітимність та розподіл.	7	1	2			4	6	1				5

Тема 3. Політична еліта та лідерство	5	1				4	6					6
Тема 4. Політичні режими сучасності: автократії та демократії.	5	1				4	5					5
Тема 5. Форми державного правління та національно-територіального устрою в сучасному світі.	8	1	2			5	7	1				6
Разом за змістовим модулем 1	30	5	4			21	30	2				28
Змістовий модуль 2. Політичні процеси												
Тема 6. Політичні технології та політичний консалтинг	9	1	2			6	8					8
Тема 7. Політичні партії та технології	7	1				6	8					8

партійного будування.												
Тема 8. Політичні комунікації в сучасному світі: політичний маркетинг.	7	1				6	8					8
Тема 9. Революції та війни в сучасному світі.	7	2	2			3	6	2	2			2
Разом за змістовим модулем 2	30	5	4			21	30	2	2			26
Усього годин	60	10	8			42	60	4	2			54

5. Семінарські заняття не передбачені планом

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
Змістовий модуль 1. Політична влада та політичні інститути		
1	Політична влада, її легітимність та розподіл.	2

2	Форми державного правління та національно-територіального устрою в сучасному світі.	2
Змістовий модуль 2. Політичні процеси		
3	Політичні технології та політичний консалтинг	2
4	Революції та війни в сучасному світі.	2
	Разом	8

7. Лабораторні заняття не передбачені планом

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1		
2		
...		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин ден./заочн.
1	Сутність політики, її походження та різновиди [1]; [2]	4/6
2	Політична влада, її легітимність та розподіл. [1]; [2]	4/5

3	Політична еліта та лідерство [1]; [2]	4/6
4	Політичні режими сучасності: автократії та демократії.	4/5
5	Форми державного правління та національно-територіального устрою в сучасному світі. [1]; [2]	5/6
6	Тема 6. Політичні технології та політичний консалтинг	6/8
7	Тема 7. Політичні партії та технології партійного будування. [1]; [2]	6/8
8	Тема 8. Політичні комунікації в сучасному світі: політичний маркетинг. [1]; [2]	6/8
9	Тема 9. Революції та війни в сучасному світі. [1]; [2]; [3]	3/2
	Разом	42/54

До самостійної роботи відноситься:

[1] – підготовка до лекцій, практичних занять; [2] – написання рефератів; [3] - тестування за гугл-формою.

9. Індивідуальне навчально - дослідне не передбачено планом

10. Методи навчання

Використовуються класичні дидактичні методи, а саме: 1. Словесні: лекції (проблемні, лекції-візуалізації), розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, обговорення проблемних ситуацій. 2. Наочні: ілюстрація за допомогою мультимедійних презентацій.

11.Форми контролю і методи оцінювання

(у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Застосовано три види контролю: поточний, періодичний та підсумковий контроль.

Методи поточного контролю: усне опитування, оцінювання реферативних доповідей.

Методи періодичного контролю: тестування за гул - формою.

Підсумковий контроль: залік

Критерії оцінювання результатів навчання:

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно	студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом на підставі наданої викладачем літератури; вільно та аргументовано викладає вивчений матеріал під час усних виступів та письмових відповідей; повністю розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому додаткову літературу; висловлює свої думки, робить висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки. Здобувач проявляє креативний підхід до виконання індивідуальних завдань та самостійної роботи; проводить аналіз та порівняння вивченого матеріалу.	творчо розкриває сутність практичних питань під час практичного заняття, використовуючи додаткову літературу; використовує теоретичні знання при виконанні індивідуальної та самостійної роботи; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.
Добре	добре володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; вільно використовує категоріальний апарат дисципліни; при представленні деяких питань не вистачає аргументації відповіді та застосування додаткової, самостійно вивченої інформації; допускаються при цьому окремі дрібні неточності.	правильно відповів на більшість запитань від викладача; виконав всі індивідуальні та самостійні завдання, але не достатньо повно їх розкрив та не використав додаткову літературу.

Задовільно	володіє навчальним матеріалом та категоріальним апаратом на початковому рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час відповідей та не надає аргументації щодо них.	має елементарні навички виконання завдання; правильно відповідає на половину запитань; виконав на достатньо примітивному рівні індивідуальні та самостійні завдання.
Незадовільно з можливістю повторного складання	студент володіє навчальним матеріалом на початковому рівні; не володіє категоріальним апаратом; не може надати чітких відповідей та робити висновки.	не виконав індивідуального та самостійних завдань, але може дати відповідь на декілька питань для підсумкового контролю.
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє категоріальним апаратом та навчальним матеріалом	не виконав індивідуальне та самостійні завдання та не може дати відповідь на жодне питання з підсумкового контролю

12. Питання для поточного та періодичного контролю

1. Предмет, структура та функції політології.
2. Поняття та основні різновиди політики
3. Специфіка та ресурси політичної влади.
4. Легітимність політичної влади.
5. Розподіл влади.
6. Поняття, функції, основні концепції політичної еліти.
7. Системи рекрутування політичних еліт.
8. Поняття, функції, основні концепції політичного лідерства
9. Особливості політичної еліти в сучасній Україні.
10. Поняття, структура, функції політичних систем.
11. Поняття та типологія політичних режимів
12. Класичні та сучасні концепції демократії
13. Основні форми демократії і політичної участі громадян.
14. Ознаки, функції, значення держави в політичній системі.
15. Основні форми державного правління в сучасному світі
16. Основні форми національно - територіального устрою держави.
17. Державний суверенітет і національно - територіальні конфлікти в середині держави.
18. Партія як політичний інститут: ознаки, функції, значення.

19. Генезис політичних партій.
20. Типологія партій і партійно-політичних систем.
21. Особливості партійно-політичної системи сучасної України.
22. Поняття та типологія політичних процесів
23. Революція як політичний процес. Поняття «кольорових революцій».
24. Геополітика і сучасні геополітичні процеси.
25. Війна і тероризм як форми геополітичних конфліктів.
26. Демократичний виборчий процес: принципи, виборчі права, основні виборчі системи.
27. Поняття та становлення політичного консалтингу.
28. Типи політичних технологій. Поняття «брудних виборчих технологій».
29. Стратегія і тактика виборчої кампанії.
30. Значення і функції іміджмейкінгу в політичних технологіях.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль									Підсумковий контроль	Сума балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9		
5	10	5	5	10	5	5	5	10	40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	
85-89	B	добре	

75-84	C		Зараховано
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

1. Ануфрієв Л. О., Григор'єв О. В., Хорошилов О. Ю. Політологія. Навчально – методичний посібник для студентів всіх спеціальностей університету. – Одеса, ОНУ, 2012.
2. Конспект лекцій із курсу „Політологія” для студентів ФМФІТ на електронних носіях. Укладач: к.філос. наук, доцент кафедри політології Огаренко Є.С.
3. Плани семінарських занять та питання для самоконтролю із курсу „Політологія” для студентів ФМФІТ на електронних носіях. Укладач: к.філос. наук, доцент кафедри політології Огаренко Є.С.
4. Тестові завдання із курсу «Політологія». Укладач: к.філос. наук, доцент кафедри політології Огаренко Є. С.

15. Рекомендована література Основна

1. Політологія: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 540 с.
2. Воронянський О. В., Кулішенко Т. Ю., Скубій І. В. Політологія: підручник. Харків, ХНТУСГ імені Петра Василенка, 2017. 180с.
3. Політологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / І. М. Коваль(керівник авт. колективу). Харків: Фоліо, 2012. 414 с.
4. Шведа Ю. Р. Технологія виборчої кампанії. Основи електорального маркетингу та менеджменту : навчальний посібник. Львів : Коло, 2013. 339 с.

Допоміжна

1. Американський президенціалізм. Біографічна енциклопедія. За наук. ред. Хоми Н. М. Львів, «Новий світ – 2000», 2018. 369 с.
2. Афанасьєва М. В. Виборча інженерія в Україні. К.: Вид-во «Юридична думка». 2016. 470 с.
3. Богуш Д. Десять секретів політичних компаній. Київ. : Вид-во «Березовська», 2016. 158с.
4. Політична думка ХХ – початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи: підручник : у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми. Львів : «Новий Світ-2000», 2017. Т. 2. 535 с.
5. Почепцов Г. Г. Сучасні інформаційні війни. К.: Києво-Могилянська академія 2015, 497 с.
6. Почепцов Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології ХХІ століття. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2017. 260 с.
7. Сучасна політична лексика : енциклопедичний словник-довідник / за наук. ред. Н. М. Хоми. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2015. – 396 с.
8. Швець К. PR-технології передвиборчої президентської кампанії в Україні 2019 року. Майські студії. 2019. Вип. 4. С. 160–163

16. Інформаційні ресурси

1. Гржимала-Бюссе А. Популізм перемагає тому, що виборцям остогидли партії та їхні лідери, які до них не дослухаються (інтерв'ю брав Д. Романович) // Vox Ukraine, 27 лютого 2018. URL: <https://voxukraine.org/uk/populizm-peremagaye-tomu-shho-vibortsyamostogidli-partiyi-ta-yihni-lideri-yaki-do-nih-ne-dosluhayutsya/>.
2. Кузьо Т. Олігархи в Україні вже не ті // Факты. 30 марта 2018. URL: <http://fakty.ua/263216-ol-garhi-v-ukra-n-vzhe-ne-t>.
3. Мінаков О. Вибори президента України: ключові політтехнології кандидатів. Радіо Свобода. 2019. 9 вересня. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/29479164.html> .
4. Огаренко Є. С. Політичні технології. Рішельєвській дистанційний. 5 відео. 2 квітня 2022 року. [Електронний ресурс]. Режим доступу <https://www.youtube.com/watch?v=kdt1xQqIzRU>
5. Почепцов Г. Г. Політтехнології в загальній систематиці технологій впливу. Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/vid/bookscontent.php3?b=25&c=662>
6. Почепцов Г. Г. Гламур, пропаганда и выборы. Дзеркало тижня. 2019. 11–17 травня. Вип. 17. URL: <https://zn.ua/socium/glamur-propaganda-i-vybory-317154.html> .